

DE SCHERPSCHUTTER

Eerder verschenen van Clive Cussler bij The House of Books

DIRK PITT-AVONTUREN

Storm in Havana
De pijl van Poseidon
Wassende maan
Duivelsadem
De schat van Khan
Zwarte wind
Trojaanse Odyssee
Poorten van Hades
Atlantis ontdekt
Stormvloed
Schokgolf
Dodelijk tij
Duik in het duister
Vixen 03
Titanic
Het logboek

ISAAC BELL-AVONTUREN

De provocateur
De dief
De race
De spion
De Saboteur
De jacht

DOSSIER OREGON-AVONTUREN

De stille zee
De kaper
Dodenschip
Het oog van de orkaan
Het goud van Kamtsjatka
Heilige Steen
Gouden Boeddha

KURT AUSTIN-AVONTUREN
(NUMA-FILES)

Zero hour
De storm
Duivelspoort
Medusa
De Navigator
Poolstorm
Verloren stad
Witte dood
Vuurijs
Het blauwe goud
Serpent
Spookschip
Het geheim van de farao

Clive Cussler
en Justin Scott

De scherpschutter

the house of books

Oorspronkelijke titel: *The Assassin*

Oorspronkelijk uitgegeven door: G.P. Putnam's Sons, New York 2015

© Sandecker RLLLP, 2015

By arrangement with Peter Lampack Agency, Inc., 350 Fifth Avenue, Suite 5300,
New York, NY 10118 USA

© Vertaling uit het Engels: Bill Oostendorp en Joost van der Meer, 2019

© Nederlandse uitgave: The House of Books, Amsterdam 2019

Omslagontwerp: Loudmouth, Utrecht

© Omslagbeeld: Tom Hallman

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 443 5535 2

ISBN 978 90 443 5536 9 (e-book)

NUR 332

www.thehouseofbooks.com

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

The House of Books is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Proloog

1899

Pennsylvania

‘Hoor ik nou een trein?’ vroeg Spike Hopewell.

‘Twee treinen,’ zei Bill Matters. In de stille avondlucht droeg het zware, natte *puff*-geluid van de 2-8-0-goederenlocomotieven van Pennsylvania Railroad kilometers ver. ‘Die rijden over het hoofdspoor, niet hierover.’

Spike was zenuwachtig. Dat maakte hem spraakzaam. ‘Weet je wat ik steeds denk? John D. Rockefeller gooide de oliehandel op slot voordat de meeste mensen werden geboren.’

‘Naar de hel met Rockefeller. Naar de hel met Standard Oil.’

Bill Matters had de achilleshiel van de oliemaatschappij gevonden. Na dertig jaar strijd tegen de ‘Standard’, dertig jaar ploeteren in de modder, ging hij hun monopolie op de pijpleidingen eindelijk doorbreken.

Vanavond. Onder een heldere sterrenhemel, in een laaggelegen hooiland in de uitlopers van de Allegheny Mountains. Beboste hellingen omringden het veld. Het spoor van Pennsylvania Railroad liep er dwars doorheen, met een hoge houten schraagbrug die twee heuvels met elkaar verbond.

Tegen beter weten in deed Spike Hopewell mee met het snode plan. Bill was altijd al in geweest voor wilde ideeën die aan je reinste kolder grensden, en ze werden steeds slechter. Bovendien had John D. Rockefeller, als het aankwam op het uit de markt prijzen van onafhankelijke olieboorders, alle trucs in het boek persoonlijk uitgevonden.

‘Nú!’ Bill trok zijn grote oude Remington-zescilinder en vuurde in de lucht.

Zwepen knalden. Getuigde muilezels begonnen te trekken. Goederenwagens vol mannen en materiaal denderden over het veld en onder de spoorbrug – een stelling van met elkaar verbonden balken die het verhoogde spoor boven de lage grond droegen.

Pijpleidingen die Matters en Hopewell al hadden aangelegd, stopten net binnen het bos aan weerszijden van het veld. De westelijke hoofdlijn strekte zich 320 kilometer uit door de Allegheny Mountains naar de olievelden van Pennsylvania. De oostelijke lijn liep 290 kilometer naar hun raffinaderij aan de kust in Constable Hook, New Jersey, waar oceaantankers de aardolie aan boord konden nemen. Om de vijftig kilometer waren pompen en opslagtanks geïnstalleerd, en het enige wat nog restte was om de twee helften met elkaar te verbinden op land dat ze hadden aangekocht, onder de spoorweg.

Spike kletste maar door. ‘Weet je wat de directeur van de Penney zei? Hij zei: “Stel je de kosten eens voor die ik zou kunnen besparen op locomotieven, Pullmanrijtuigen en klachten als ik mijn passagiers kon smelten en ze in vloeibare vorm door pijpleidingen kon pompen zoals jullie dat met olie doen.”’

‘Ik was erbij,’ zei Matters. In het hoofdkantoor van Pennsylvania Railroad, hoog boven station Broad Street in Philadelphia, waar hij met de hoed in de hand had verzocht om een recht van overpad te verkrijgen. De directeur, verwaande eigenaar van een landgoed van Main Line, had langs zijn in Parijs gestudeerde neus op de relschoppers neergekeken.

‘Ik benijd jullie, heren. Ik zou graag een oliepijpleiding bezitten.’

Wie niet? Vraag het Rockefeller maar. Aardolie transporteren van de bron direct naar de raffinaderij was onmiskenbaar te verkiezen boven een trein. In plaats van het omslachtige laden en lossen van vaten, schuiten en tankwagens draaide je eenvoudigweg een klep open. En dat was nog maar het begin. Een pijpleiding was ook een

opslagplaats; in je pijpleidingen en tanks kon je voorraden ruwe olie aanleggen totdat het aanbod zakte en de prijs steeg. Je kon geldleningen verstrekken als een bank, en rente in rekening brengen op krediet gedekt door dezelfde olie in je pijpleidingen voor de levering waarvan de producent je betaalde. Het beste van alles, of het ergste, afhankelijk van je ethische normen: wanneer je een pijpleiding bezat, bepaalde jij de transportkosten zodat je je vrienden kon begunstigen en je vijanden kon afpersen. Je kon zelfs weigeren om tegen wat voor tarief ook te leveren, een specialisme van Rockefeller om onafhankelijke raffinaderijen op de fles te laten gaan; de raffinaderij van Matters en Hopewell in Constable Hook stond stil, kurkdroog, omdat de Standard weigerde ruwe olie naar hen te pompen.

Spike lachte. ‘Weet je wat ik tegen hem zei? “Wij smelten uw passagiers wel om in onze raffinaderij, maar aan u de taak om ze weer in vaste vorm te krijgen.”’

De directeur van het spoor had Spikes grapje een flauwe glimlach gegund en hun pachtverzoek een doodsteek gegeven: ‘Jullie kunnen me niet genoeg betalen om jullie pijpleiding mijn spoor te laten kruisen.’

‘Hoezo niet?’

‘Orders rechtstreeks van de Tiende Verdieping.’

In het jaar 1899 was er in de Verenigde Staten van Amerika slechts één ‘Tiende Verdieping’ – Rockefellers kamer in het hoofdkantoor van Standard Oil aan Broadway nummer 26 in New York – en daar werden hardere klappen uitgedeeld dan door het Witte Huis en het Congres samen.

Vanavond ging Bill Matters terugslaan.

Zestig mannen stroomden met pikhouwelen, schoppen, tangen en stutten uit de wagens. Bij het licht van de sterren groeven ze een ondiepe geul door het veld en onder de schraagbrug door. Tien meter lange stalen pijpen met een diameter van vijftiengint centimeter werden van de wagens gesjouwd, op stutten boven de geul geplaatst en aan elkaar geschroefd.

De treingeluiden, die ze al eerder hadden gehoord, zwollen op-eens aan.

Matters zag een schijnsel in de bomen en besepte, te laat, dat hij de afstand verkeerd had ingeschat. Ze bevonden zich wel degelijk op deze zijlijn, niet ver weg, maar stoomden langzaam, zachtjes op; een uit het noorden en een uit het zuiden.

Geulgravers en mannen met tangen keken op.

Koplampen verspreidden hun felle licht. De H6 Baldwin 2-8-0-monsterlocomotieven denderden het bos uit en de houten brug op.

‘Doorwerken!’ riep Bill Matters. ‘Dit land is van ons. We hebben alle recht! Doorwerken.’

De negentig ton zware stoommachines dreunden hoog in de lucht en stopten op de brug, neus aan neus, met de koevangers tegen elkaar aan, pal boven de net aangelegde pijpleiding van Matters en Hopewell. De een sleepte een lage goederenwagon vol agenten van de spoorwegpolitie, de ander een bergingstrein met een honderd ton zware hijskraan. De agenten duwden de stokers weg van hun ovens, wierpen de vuurdeuren open en rolden slangen uit van de stoomketels.

Een reus van een man klom op de voorkant van de bergingstrein. De verblindende koplampen beschenen een hard, heetgebakerd gezicht en een gigantische borstkas en buik. Matters herkende Big Pete Straub, een boomlange stakingsbreker van Standard Oil, met een ster van de bedrijfspolitie op zijn vest gespeld, een pistool op zijn heup en een pikhouweel in zijn vuist.

‘Leg jullie gereedschappen neer!’ brulde Straub naar de mannen in het veld.

‘Hou voet bij stuk, mannen!’ riep Matters. ‘Terug aan het werk.’
‘Wegwezen!’ beval Straub.

‘De wet staat aan onze kant. We hebben alle recht!’

‘Geef ze de volle laag, jongens!’

De agenten schepten brandende kolen uit de ovens en draaiden

stoomkleppen open. Vuur en kokend water regenden neer op Matters' arbeiders.

'Hou vol!'

Verbrand en geschroeid sloegen ze op de vlucht.

Matters onderschepte de op hol geslagen meute en mengde zich met beide vuisten in het gewoel; mannen die probeerden weg te komen sloeg hij neer.

Spike greep hem bij zijn arm. 'Rustig, Bill. Laat ze gaan. Ze zijn ver in de minderheid.'

Matters brak de ribben van een geulgraver en sloeg met een enkele klap een andere man buiten bewustzijn. 'Lafaards!'

Een gloeiend stuk steenkool zweefde uit de sterrenhemel naar beneden en liet een vonkenregen na.

De mouw van Matters' jas vatte vlam. Hete kolen sloegen tegen zijn wang. De stank van verschroeid haar vulde zijn neusgaten. Hij trok zijn Remington uit zijn jas, rende naar de brug en beklom een van de pijlers.

Spike stormde terug de gevechtszone in en greep zijn schoen vast. 'Ben je gek geworden? Wat ga je doen?'

'Straub afmaken.'

'Hij is twintig jaar jonger en is met vijftig gewapende mannen. Nokken!'

Spike Hopewell woog zwaarder dan Bill Matters. Hij trok hem van de brug af.

Vuur en stoom onttrokken hen aan het zicht. Bill Matters richtte zijn ruiterpistool op Straub. Spike sloeg het uit zijn hand, griste het uit de modder en stopte het in zijn jas.

Met machteloze woede keek Matters toe. De hijskraan liet een graafemmer zakken. Als de kaken van Tyrannosaurus rex beten zijn uitstekende spijkertanden in de vers gedolven aarde. Stoom siste. De kaken klaptten dicht. De kraan klauwde de pijpen uit de grond en liet ze in een kluwen van verwrongen en gebroken metaal vallen.

Langzaam stuiterden een paar gedimde lichten over het door de sterren verlichte veld. De lokale sheriff stopte in een benzinerijtugje. Naast hem zat een angstig kijkende hulpsheriff.

Bill Matters en Spike Hopewell eisten bescherming voor hun arbeiders. Matters schreeuwde dat ze gerechtigd waren om een onafhankelijke pijpleiding onder de spoorweg door aan te leggen, omdat ze deze laaggelegen boerenhoeve, waar het verhoogde spoor via de hoge houten brug overheen liep, hadden gekocht.

‘De spoorweg mag ons niet tegenhouden! Wij zijn de onbetwiste eigenaars van deze grond.’

Hier was hun akte.

Matters schudde het perkamentpapier in het flauwe schijnsel van de koplamp van het rijtuigje.

Van achter zijn helmstokbesturing wierp de sheriff een blik op het papier. Hij antwoordde te vlug, als iemand die dagen geleden de tekst al had moeten lezen. ‘Op uw akte staat dat de Pennsylvania Railroad recht van overpad over deze boerenhoeve heeft.’

‘Alleen voor spoor en brug.’

‘In het pachtcontract staat dat u zijn ballastbed niet mag beschadigen.’

‘We komen helemaal niet aan hun weg. We graven de geulen tússten de brugpijlers door.’

Matters duwde meer papier in het licht. Zie het rapport van hun ingenieur! Zie de instructie van hun advocaat ter bevestiging van hun zaak! Zie dit precedent van de rechtbank!

‘Ik ben geen jurist,’ zei de sheriff, ‘maar iedereen weet dat meneer Rockefeller enorm veel in de melk te brokkelen heeft over het beheer van de Pennsylvania Railroad.’

‘Maar wij bezitten...’

De sheriff lachte. ‘Denkt u het nu echt tegen Standard Oil te kunnen opnemen?’

De koolzwarte hemel boven Pittsburgh weerspiegelde Bill Matters' wanhoop.

'Business is business,' sprak zijn bankier op monotone toon. Tot over de oren in een hypotheekschuld om een pijpleiding aan te leggen die ze niet konden voltooien, moesten ze nu voor een habbekrats verkopen aan Standard Oil. 'Niemand anders zal een bod doen. Mijn advies is om dat van hen te aanvaarden en je terug te trekken.'

'Ze hebben ons er ingeluisd om die pijpleiding voor hen aan te leggen,' fluisterde Matters.

'En de Hook?' vroeg Spike.

'Constable Hook?' vroeg de bankier. 'Onderdeel van het pakket.'

'Het is de modernste raffinaderij ter wereld,' zei Matters.

'Zonder de raffinaderij is er geen overeenkomst. Volgens mij wil Standard Oil hem uitbreiden.'

'Daar is hij ook op gebouwd. Wij kochten de hele helling en elke meter kustlijn.'

'De Standard wil hem hebben.'

'We komen er in elk geval met weinig schuld vanaf,' zei Spike.

'Wij zaaiden,' zei Matters. 'Zij zullen oogsten.'

De spreekbuis van de bankier floot. Hij bracht hem naar zijn oor. Hij sprong overeind. 'Meneer Comstock is hier.'

De deur vloog open. De witharige Averell Comstock, een van John D. Rockefeller's eerste compagnons uit hun tijd van de Cleveland-raffinaderij, kwam binnen. Comstock was lid van de binnenste cirkel van de trustmaatschappij, een kleine groep bevoorrechten die door de kranten de Standard Oil Gang werden genoemd.

'Excuseer ons,' zei hij tegen de bankier.

Zonder een woord holde de man zijn kantoor uit.

'Meneer Rockefeller heeft mij gevraagd om u heren uit te nodigen om voor het bedrijf te komen werken.'

'Wat?' reageerde Spike Hopewell. Met een ongelovige blik keek hij Matters aan.

‘Het is meneer Rockefellers wens dat u in dienst treedt als medebestuurders van de commissie Pijpleidingen,’ zei Comstock.

Matters trok bleek weg van woede. Zijn handen trilden. Hij balde ze tot vuisten en nog steeds beefden ze. ‘Het bevorderen van het monopolie op pijpleidingen, waar we juist een eind aan wilden maken? Oliespeurders die proefboringen doen, de *wildcatters*, in een bankroet storten? Onafhankelijke raffinadeurs uit de markt prijzen?’

De lange, energieke Comstock keek hem ijskoud aan. ‘Standard Oil verspilt níets. Wij benutten alle middelen, inclusief – vooral inclusief – slimme, ambitieuze, hardwerkende oliemannen. Doet u met ons mee?’

‘Ik zou nog eerder een pact met de duivel sluiten,’ zei Spike Hopewell.

Hij zette zijn hoed op zijn hoofd en beende in de richting van de deur. ‘Kom, Bill. We beginnen gewoon opnieuw in Kansas. Daar kunnen we op eigen houtje proefboren in de nieuwe velden voordat de octopus ook daar zijn tentakels omheen slaat.’

Bill Matters ging naar huis in Oil City, Pennsylvania.

Zijn bescheiden herenhuis van drie verdiepingen stond in een lommerrijke straat, zij aan zij met vergelijkbare gepleisterde en met dakspanten afgewerkte huizen die waren gebouwd door onafhankelijke ondernemers als hij, mannen die in de vroege jaren van de ‘oliekoorts’ goed hadden geboerd voordat de Standard overal overheen walste. Het verrijdbare bureau waaraan hij kantoor hield, deelde de achterkamer met de boeken en speelgoedtheaters van zijn dochters.

De papieren modellen van decors van schouwburgen in Londen en New York, die de meisjes hadden verkozen boven poppenhuizen, namen elk vlak vloerdeel in beslag. De felkleurige mini-Julia aanbad vanaf haar balkon haar Romeo. Hamlet liep met de geest van zijn vader over de borstwering. Richard III instrueerde zijn ingehuurde moordenaars.

Nellie en Edna troffen hem daar met tranen in zijn ogen aan.

De Remington die hij van een veteraan van de Burgeroorlog had gekocht, lag in zijn handen. De ‘trouwe vriend’ had vuurgevechten gewonnen met vakbondsjongens die zich ’s nachts in groten getale hadden verzameld om zijn eerste pijpleiding – zesenhalf kilometer lang in de richting van Oil Creek – die hun wagens failliet had laten gaan te vernielen.

De twee jonge vrouwen handelden als één.

Nellie sloeg haar armen om hem heen en kustte hem op zijn wang. Edna wrikte het pistool uit zijn handen. Hij stribbelde niet tegen. Liever stierf hij zelf dan dat hij hun iets ergs liet overkomen. Edna, zijn geadopteerde stiefdochter en leerling-journalist bij de *Oil City Derrick*, die net was afgestudeerd aan Allegheny College, was de stille. De extraverte Nellie, de jongste van de twee, nam meestal het woord. Zo ook nu, waarbij ze beladenheid verpakte in een opgewekt plagerijtje.

‘Wie bent u van plan neer te schieten, vader?’ vroeg ze met krachtige stem. ‘Verwacht u soms inbrekers?’

‘Ik was er zo dichtbij,’ mompelde hij. ‘Zo dichtbij.’

‘Volgende keer lukt het vast.’

Matters tilde zijn hoofd op uit zijn handen en staaarde de scherpzinnige, slanke jonge vrouwen aan. De halfzussen leken heel erg op elkaar, hadden het zijdezachte, kastanjebruine haar en de krachtige, gelijkmatige trekken van hun moeder geërfd, maar daar hielden de overeenkomsten op. De een was een open boek, de ander een vat vol geheimen.

‘Weten jullie wat Rockefeller heeft gedaan?’ vroeg hij.

‘Als hij in de rivier verdronken is, zouden ze zijn lichaam stroomopwaarts vinden,’ zei Edna. ‘JDR is de meester van het onverwachte.’

‘Deed hij dat maar,’ zei Nellie.

‘Vind ik ook,’ zei Matters. ‘Meer dan ooit.’ Hij vertelde hun over Rockefellers uitnodiging om bij Standard Oil te komen werken. ‘Hoofd van de commissie Pijpleidingen, maar liefst.’

Nellie en Edna keken naar het pistool dat Edna nog steeds vast-

hield, en vervolgens naar elkaar. Ze waren doodsbang dat hij zichzelf zou ombrengen. Maar zou het opgeven van zijn levenslange onafhankelijkheidsstrijd niet ook zijn dood worden? Alleen een langzamere.

‘Misschien moet u er maar op ingaan,’ zei Nellie.

‘Dat is beneden vaders stand,’ zei Edna.

Zijn schitterende ogen schoten van hun gezichten naar de speelgoedtheaters en daarna naar het pistool. Edna hield het dicht tegen zich aan. Er kwam een vreemde glimlach over Matters’ sombere gezicht. ‘Misschien is dat inderdaad beneden mijn stand.’

‘Absoluut,’ reageerden ze in koor. ‘Absoluut.’

Hun hulpeloze gezichten verscheurden hem. ‘Ga maar,’ zei hij. ‘Laat me maar alleen en hou het pistool bij je. Dan hoeven jullie je geen zorgen te maken, mallerds.’

‘Weet u zeker dat het wel goed gaat?’

‘Geef me tot de morgen om aan de gedachte te wennen dat ik verslagen ben.’

Hij liet hen uit en sloot de deur. Wilde gedachten schoten er door zijn hoofd. Hij kon niet stil zitten. *Dat is beneden vaders stand?*

Hij snuffelde wat rond in zijn werkkamer. Zo nu en dan bleef hij staan om in de speelgoedtheaters te turen. Twee keer per jaar nam hij de meisjes mee op de trein naar New York om toneelvoorstellingen te zien. En nadat de rolschaatsbaan in Oil City tot operagebouw was omgebouwd, gingen ze naar ieder reisgezelschap dat er optrad. Shakespeare was hun lievelingsauteur. Romeo die van Julia houdt. Hamlet die de geest van zijn vader wraak belooft. Richard III die zijn handlangers instrueert. Geheime beloften. Geheime wraak. Geheime samenzweringen.

Kon hij het hoofd buigen en Rockefeller's uitnodiging om zich bij de trust aan te sluiten accepteren?

Of kon hij doen alsóf hij het hoofd boog?

Wat zeg je daar, Hamlet? Kom tot een besluit. Wil je wraak? Of wil je meer? Een tiende van Standard Oils enorme winst zou hem

tot een van de rijkste mannen in Amerika maken. Nou en? Hoeveel maaltijden kon een man eten? In hoeveel bedden kon hij slapen?

Met een tiende van Standards macht zou je al koning kunnen zijn.

Wat zeg je daar, Richard? Hoeveel samenzweringen heb je al be-
raamd? Welke geheime gruweldaad?

Zelfs Richard was verrast hoe blind zijn vijanden waren.

Matters berekende zijn kansen door de zwakke punten van zijn vijand op te sommen.

Het almachtige monopolie was als een keurteam van sterke paarden. Maar door Bill Matters' heldere en verbitterde ogen gezien waren die paarden verblind, verlamd en opgejaagd: verlamd door angst voor verandering; opgejaagd door openbare aanklagers van de overheid en progressieve hervormers die vastbesloten waren om hun monopolie te doorbreken; verblind door Standard Oils obsessie met geheimzinnigheid.

Konden ze door de verwarring die met geheimen gepaard ging net zo doodmoe zijn als Romeo en Julia?

De systematische geheimzinnigheid van Standard, de geheime trusts en verborgen dochterondernemingen die het bedrijf tegen publieke controle beschermden, voedden intriges. De keren dat hij naar de burelen van Standard was ontboden, was het hem nooit toegestaan om een andere bezoeker te zien. Wie wist welke privé-afspraken er in de kamer ernaast werden gemaakt?

Richard was de man om de Standard te verslaan, de beramer van 'geheime gruweldaden'.

Maar waar waren zijn handlangers? Wie zouden hem helpen? Op wie kon hij rekenen? Aan Spike zou hij niets hebben. Zijn oude compagnon was een taaie vechter, maar geen samenzweerder, en te zonnig van karakter om iemand te kunnen vermoorden als de situatie daarom vroeg. Hij had handlangers nodig met een hart van ijs.

Deel een

Kogels

Zes jaar later
Kansas

1

Een lange man in een wit pak, met een knap gezicht, goudblond haar, een flinke snor en felblauwe ogen, stapte in Union Depot uit de sneltrein en haastte zich om zijn Locomobile uit de expreswagon op te halen. Hij wisselde grappen uit met de vrachtsjouwiers, die de grote rode auto behoedzaam van de hellingbaan reden, betreurde het verlies van eerste honkman Grady van Kansas City aan de St. Louis Cardinals en gaf een gulle fooi toen de klus erop zat.

Of ze ook een snelle route konden aanbevelen naar de raffinaderij van Standard Oil in Sugar Creek?

Hun aanwijzingen volgend reed hij net het verwaarloosde, van saloons vergeven stationsgebied uit toen twee wagens hem opeens in een smalle straat insloten. De mannen die van de voertuigen sprongen, zagen er door hun kleding eerder als prijsvechters uit dan als vakbondslieden. Een breedgeschouderde reus kwam als een pauw op hem afgelopen, en hij herkende Big Pete Straub, die hij in St. Louis in de trein had zien stappen.

Straub zwaaide met een penning.

‘Bedrijfspolitie raffinaderij Standard Oil. U bent Isaac Bell?’

Bell stapte uit. Hij was net zo lang als Straub, zeker een meter vijfentachtig, met een strak postuur ondanks zijn vijfentachtig kilo schoon aan de haak. Een opgeheven hoofd en een zelfverzekerde blik duidden op iemand die midden in het leven stond.

Straub schatte hem op een jaar of dertig. ‘Ga terug naar waar u vandaan komt.’

‘En waarom dan wel?’ vroeg Bell weinig geïmponeerd.

‘U hebt niets te zoeken in Kansas. Iedereen met wie u praat zullen we ontslaan, en dat weten ze.’

‘Laat me erdoor,’ zei Bell.

Een vuistslag vloog in de richting van zijn gezicht.

Hij liet hem over zijn schouder schieten, stapte naar binnen om hard te stoten met een linker- en een rechtervuist, en stapte net zo snel weer achteruit. De bedrijfsagent sloeg dubbel.

‘Pak hem!’ Straubs mannen stormden op hem af.

In een flits hield Bell opeens een automatisch pistool met een holle, donkere loop in zijn hand. ‘Aan de kant met die wagen.’

In de vrachtdokken verkochten ze benzine. Een ijzerhandel voorzag in reserve binnen- en buitenbanden, een sleepkabel, blikken voor water, motorolie en extra benzine, een rol beddengoed en een Winchester *lever-action*-repeteergeweer in een holster, dat Bell aan de lege stoel naast zich gespte.

Hij stopte bij een slager om een biefstuk te kopen die hij op een open vuur zou grillen wanneer hij voor de nacht zijn kamp opsloeg, en een plak ham, koffiebonen en brood voor het ontbijt. In de binnenstad van Kansas City stond het muurvast met trams, wagens, rijtuigen en een heel wagenpark van gloednieuwe auto's, die op stoom, een elektromotor of benzine liepen. Aan de rand van de buitenwijken kon hij eindelijk het drukke verkeer achter zich laten. Hij reed in zuidwestelijke richting de staat Kansas in, trapte de Locomobile flink op zijn staart en denderde de prairie op.

2

Geen streling lichter, geen kus zachter, dan die van de vinger van de scherpschutter aan de trekker.

Het Savage 99 lever-action-geweef, door een meesterwapensmid machinaal afgewerkt tot zijdezachte uitgebalanceerde perfectie, zou zo'n verfijnde vereniging van lichaam en staal met dodelijke precisie belonen. Een druk zo licht als een oppervlakkige ademhaling zou de op maat en met rookloos kruit geladen hogesnelheidspatroon, die in de kamer wachtte, afvuren. Het telescoopvizier was het mooiste Warner & Swasey-instrument op de markt. Spike Hopewell verscheen dichtbij en groot in beeld.

Spike stapte heen en weer over het platform boven op een vijftientwintig meter hoge olieboortoren, die aan de rand stond van een veld met wel honderd installaties die werden bediend door wildcatters. Ze torenden uit boven de resten van een klein gehucht bij een afgelegen kruispunt in Kansas, op vijftenzestig kilometer ten noorden van Indian Territory. Sinds hij op olie was gestuit, had een horde nieuwkomers die op fortuin uit waren de plek herdoopt tot Hopewell Field.

Huizen, stallen, houten hekken en grafstenen op het kerkhof zaten onder de bruine vlekken van olie die door spuiters in de wind was gespoten. Stalen opslagtanks, afgedekt met hout, vijftentwintig meter breed en zeven meter hoog, waren tot de rand gevuld. Pijpleidingen verbonden de tanks met een moderne raffinaderij, waar distilleervaten van elk ruim dertigduizend liter te midden van een massa condensvaten op ovens van baksteen stonden. Hun

schoorstenen braakten rookzuilen hoog de lucht in.

Ernaast was een snelgroeïende ratjetoe van keten en kroegen uit de grond gestampt om de oliewerkers, die het de bijnaam Hope-Hell hadden gegeven, te voeden en te onderhouden. Ze sliepen in een provisorisch tentenkamp. Saloons trotseerden het drankverbod van Kansas, net als dat in Wichita en Kansas City gebeurde. Gehuisvest in oude gesloten goederenwagens zouden ze waarschijnlijk niet worden aangevallen door de met een bijl zwaaiende Carrie Nation, de kenau van de drankbestrijding die nog vóór de Drooglegging actievoerde. Achter de saloons prezen rode lantaarns, zoals treinremmers die gebruikten, de bordelen aan.

Om dit bedrijvige geheel heen liep de spoorlijn. Maar het dichtstbijzijnde stadje met een passagiersstation lag zestien kilometer verderop. Investeerdere verkochten hun veestapel om een elektrische tram te bouwen.

De raffinaderij stonk naar benzine.

De scherpschutter kon het zelfs van zevenhonderd meter ruiken.

Een rode Locomobile schoot, helder als vuur en in een waas van stof, over de vlakke van Kansas.

Spike Hopewell zag hem naderen en glimlachte breed, ondanks zijn zorgen. De auto en de snelheidsduivel die als een windhoos over de prairie reed, vormden het levende bewijs dat benzine – ooit een beruchte, na het raffinageproces onzuivere vloeistof die petroleumlampen in het gezicht van mensen deed ontploffen – de brandstof van de toekomst was.

Zijn gloednieuwe raffinaderij maakte hele zeeën van het goedje en destilleerde uit elk vat van zo'n honderdzestig liter ruwe olie ongeveer zestig liter benzine. Bijna 190.000 liter benzine tot nu toe, en hij begon nog maar net. Kon hij het maar naar de markt verscheppen.

De scherpschutter wachtte op een zuchtje wind dat de rook zou wegblazen.

Van zo'n lange afstand kon je de windfactor niet negeren. Je moest precies berekenen hoeveel een kogel zou afbuigen, en je moest je berekeningen bijschaven naarmate de snelheid afnam en de zwaartekracht zijn tol eiste. Maar wat je niet kon zien, kon je niet raken. De oude olieman was slechts een wazige vlek in het telescoopvizier, verduisterd door de rook die dik en zwart opsteeg uit een honderdtal machineketels en raffinageovens.

Hopewell stopte met ijsberen, plantte zijn handen op de reling en staarde geconcentreerd.

Er stak een bries op. De rook verdunde.

Zijn hoofd kristalliseerde in het versterkende glas.

De scherpschutter, die lessen anatomie had gevolgd, stelde zich het bot en de verbindende vezels van pees, spier en zenuw voor onder de huid van het doelwit. De hersenstam was tweeënhalve centimeter breed. Doorboorde je die, dan was een man ogenblikkelijk uitgeschakeld.

Spike Hopewell bewoog plotseling. Hij draaide zich om naar de ladder die uit de boortorenvloer stak. De scherpschutter pakte zijn verrekijker om de indringer in een breder blikveld te bestuderen.

Een man in een wit pak stapte van de bovenste sport en sprong op het platform. De scherpschutter herkende de lenige, soepele en toch beheerste, vloeiende gratie die bij een ander roofdier – een dodelijke collega – kon behoren, en alle alarmbellen gingen rinkelen.

Instinct, logica en boerenverstand zaten volledig op één lijn. *Schakel eerst de dreiging uit.*

Roekeloze trots verzette zich. *Niemand – niemand! – komt aan mijn prooi. Ik schiet neer wie ik wil, wanneer ik dat wil.*

Isaac Bell duwde zich van de ladder af, landde licht op het platform van de boortoren en stelde zich met een innemende glimlach en een krachtige handdruk voor aan Spike Hopewell.

'Bell. Van detectivebureau Van Dorn.'

Spike grijnsde. ‘Incognito aan het speuren in een rode Locomobile? Ik dacht dat je de brandweer was.’

Isaac Bell mocht de energieke onafhankelijke olieman, volgens alle geruchten iemand die net zo openhartig als strijdlustig was, al direct. Met een veelbetekenende blik naar de bron van Spikes zorgen – een reusachtige benzineopslagtank aan de andere kant van de raffinaderij, vijftewintig meter breed en zeven meter hoog – antwoordde Bell met een uitgestreken gezicht.

‘Na te hebben “bespeurd” dat u door benzine wordt overspoeld, heb ik mijn paard ingeruild voor een auto.’

Hopewell lachte. ‘Daar heb je me te pakken. Grootste overschot sinds de auto werd uitgevonden... Wat doe je hier, jongen? Wat wil je?’

‘Vanwege een overtreding van de Sherman antitrustwet doet de Corporations Commission, de bedrijvencommissie van de overheid, onderzoek naar Standard Oil.’

‘Vertel,’ zei Hopewell, wiens houding koeler werd.

‘De commissie heeft detectivebureau Van Dorn ingehuurd om bewijzen te verzamelen dat de Standard concurrenten in een bankroet aan het storten is.’

‘En wat heeft dat met mij te maken?’

‘Honderdnegentigduizend liter benzine die je niet naar de markt kunt brengen is het soort bewijsmateriaal waar ik naar op zoek ben.’

‘Het zit daar in die tank. Kijk zoveel je wilt.’

‘Kunt u me vertellen hoe uw overschot hem vulde?’

‘Nee. En ik ga ook niet getuigen.’

Isaac Bell had wel weerstand verwacht. Hopewell bezat de reputatie dat hij taai als een vechthaan en strijdlustig als een eenogige kater was. Maar het slagen van het Van Dorn-onderzoek hing af van het overhalen van de onafhankelijken om te praten, zowel in vertrouwen als in een openbare getuigenverklaring. Er waren weinig nog levende oliemannen met meer ervaring in de strijd tegen het monopolie.

De jaren hadden hem niets langzamer gemaakt. In plaats van binnen te lopen en stil te gaan leven nadat hij in Kansas enorme olievondsten had gedaan, had Spike Hopewell naast de velden een moderne raffinaderij gebouwd waar zijn onafhankelijke collega's ruwe olie konden verwerken. Nu bevond hij zich in de strijd van zijn leven en legde hij een lage pijpleiding aan om hun benzine en petroleum te pompen naar stoomtankers in Port Arthur, Texas.

Standard Oil streed net zo hard om hem tegen te houden.

'Niet getuigen? De Standard overliep de rechtbank met juristen om uw lijn naar de Golf van Mexico te blokkeren.'

Spike was niet zo handig op het gebied van mensen beïnvloeden. 'Ik bestrijd ze wel in het Statengebouw. De wetgevers in Topeka weten verdomd goed dat Kansas-producenten en Kansas-raffinaderijen dood zijn, tenzij ik hun product kan vershippen naar Europese markten die Standard Oil niet beheerst.'

'Is dat de reden waarom de spoorwegmaatschappij jullie rangeerspoor losmaakte?'

Er stonden geen tankwagens op het wisselspoor van de raffinaderij. Een troosteloos ogende 0-6-0-rangeerlocomotief was opgestoomd, maar kon nergens heen en kon niets doen dan materieel rond de raffinaderij heen en weer vervoeren. Vierhonderd meter aan gras en alsem scheidde Hopewells spoor van de hoofdlijn naar Kansas City. Het talud was aangelegd, grind was gestort en telegraafdraden waren opgehangen. Maar het verbindingsspoor voor de wagenladingen aan materieel om de raffinaderij te bouwen was radicaal vernietigd. Wissels, spoorstaven en bielzen lagen verspreid over het terrein, alsof boze reuzen alles kort en klein hadden geslagen.

'Mijn juristen hebben net een gerechtelijk bevel ontvangen dat de spoorwegen sommeert om me weer aan te sluiten.'

'U hebt een schijnoverwinning behaald. Standard Oil hield elke tankwagen in de regio tegen. De commissie wil weten hoe.'

'Zeg ze maar dat ze dat met de spoorwegen moeten opnemen.'

Een winters licht kleurde de ogen van de detective grijs. Zijn

glimlach bevroor. Met op kousenvoeten lopen kwam hij nergens. ‘Andere agenten van Van Dorn zijn bezig met de spoorwegen. Mijn belangstelling gaat uit naar hoe de Standard uw pijpleiding blokkeert.’

‘Jongen, ik zei het je al: ik ga niet getuigen.’

‘Zonder pijpleiding,’ reageerde Bell fel, ‘en zonder spoorweg om uw producten op de markt te krijgen zijn uw olieputten en raffinaderij waardeloos. Alles wat u hier hebt opgebouwd, zal in duigen vallen.’

‘Ik ben al bankroet geweest voordat jij werd geboren, knul, maar deze keer zou ik nog weleens een verrassing in petto kunnen hebben.’

‘Als u bang bent,’ zei Bell, ‘zal het detectivebureau Van Dorn u beschermen.’

Spikes houding verzachtte iets. ‘Dat waardeer ik, meneer Bell. En ik twijfel er niet aan dat je rekenschap kunt afleggen over jezelf.’ Hij knikte naar de Locomobile, vijftwintig meter onder hen. ‘Dat je eraan denkt om een sleepkabel mee te nemen om onbebouwd platteland over te steken zegt me dat je een bekwame jongen bent.’

‘En genoeg onderdelen om een nieuwe te bouwen om de oude uit een greppel te trekken,’ antwoordde Bell glimlachend, veronderstellend dat ze nu eindelijk ergens kwamen.

‘Maar je onderschat Standard Oil. Zij vermoorden de concurrentie niet.’

‘U onderschat het gevaar.’

‘Ze hoeven ons niet om te brengen. Dat zei je zelf net. Ze hebben lobbyisten om ons bij de wetgevende macht beentje te lichten en juristen om ons in de rechtszaal te vermorzelen.’

‘Kent u Big Pete Straub?’ vroeg Bell, op Hopewells reactie lettend.

‘Pete Straub is in dienst van een dienstverlenend bedrijf van Standard Oil. Dat is hun dure naam voor raffinaderijpolitie, stakingsbrekers en arbeidsspionnen. In Pennsylvania heeft hij mijn pijpleiding vernield.’

‘Gisteren nog liep ik hem in Kansas City tegen het lijf.’

De oudere man haalde onverschillig zijn schouders op. ‘Standard Oil heeft geen monopolie op privéagenten en stakingsbrekers. Je komt Big Petes intimiderende acties jegens de vakbonden tegen in kolenmijnen, spoorwegen en staalfabrieken. Voor hetzelfde geld is hij nu op weg naar Colorado om de mijnwerkersvakbond de nek om te draaien. Rockefeller heeft daar verdorie de helft van de mijnen in bezit.’

‘Hij zit niet in Colorado. Hij zit in Kansas. De laatste keer dat Straub Kansas bezocht, werden onafhankelijke raffinadeurs die de Standard tegenwerkten dood teruggevonden in Fort Scott en Coffeyville.’

‘Ongelukken,’ schamperde Spike Hopewell. ‘Reed Riggs liep onder een locomotief – normaal gesproken altijd al dronken – en de arme Albert Hill was een mengapparaat aan het repareren toen hij voorover kukelde in een tank.’ Hopewell keek Bell uitdagend aan. ‘Weet je wat een mengapparaat is, meneer de detective?’

‘Het mengapparaat behandelt het destillaat uit ruwe aardolie met zwavelzuur, spoelt het zuur weg met water, neutraliseert het met natronloog en scheidt het water.’

Hopewell knikte. ‘Je hebt je huiswerk gedaan. In dat geval weet je dat als je niet voorzichtig bent, de dampen je lichthoofdig maken. Albert had de neiging om onvoorzichtig te zijn.’

‘Ik ben er niet zo zeker van of het allebei ongelukken waren.’

‘Ik wel,’ reageerde Hopewell fel.

Plotseling beet Bell hem toe: ‘Als je niet bang bent, waarom getuig je dan niet?’

Hopewell sloeg zijn corpulente armen over elkaar. ‘Klikken stuit me tegen de borst.’

‘Klikken? Kom op, Spike, we zijn geen schooljongetjes meer. Je levenswerk staat op het spel, alles wat je hebt opgebouwd, en misschien zelfs je leven.’

‘Het zal je commissie jaren kosten om ook maar iets te verande-

ren, als dat ooit al lukt,' kaatste Spike terug. 'Maar in Kansas staan ze te popelen om op de vuist te gaan. Wij zullen de Standard verslaan in het Statengebouw – een einde aan onwettige kortingen en de garantie van gelijke transporttarieven voor iedereen. En als dat de Standard niet aanstaat, zal Kansas zijn eigen raffinaderij bouwen – of liever nog,' voegde hij er met een luide lach aan toe, 'deze van mij kopen zodat ik me kan concentreren op mijn pijpleiding.'

Isaac Bell hoorde een valse noot in die lach. Spike Hopewell was niet zo zeker van zichzelf als hij pochte.

Kon je vanuit een hinderlaag op zeventienhonderd meter een man in de hals raken?

Vraag dat aan de winnaar van de gouden medaille voor de President's Match van 1902.

Kon je hem zelfs zién van zo'n afstand?

Lees de aanbevelingsbrief die werd ondertekend door Theodore Roosevelt, waarin TR, de held van San Juan Hill, eer bewees aan de scherpschutter die de President's Match for the Military Rifle Championship van de Verenigde Staten won.

Twijfel je aan mij?

Lees over met kogels doorzeefde rozen vanaf wel dúizend meter.

Riep president Roosevelt *Bully!*, dacht de scherpschutter glimlachend, toen de kampioen ertussenuit kneept?

Maar wie zou het lef hebben gehad om Teddy te vertellen dat de dodelijkste sluipschutter in het leger uit zijn regiment was geserteerd?

'Meneer Hopewell,' zei Isaac Bell, 'als ik u niet kan overhalen om het juiste te doen voor uw collega's, zou u dan tenminste een aantal vragen willen beantwoorden over een van uw voormalige compagnons?'

'Bill Matters.'

'Hoe wist u dat ik op Matters doelde? U hebt tal van compagnons

gehad, wildcatters, beheerders van pijpleidingen, raffinaderijen.' Bell noemde er drie.

Hopewell antwoordde langzaam en weloverwogen, alsof hij het tegen een achterlijk kind had. 'De commissie die uw detectivebureau in de arm nam, doet onderzoek naar Standard Oil. Bill raakte bevriend met de Standard. Hij gebruikt de lunch met hun uitvoerend comité in New York. En tijdens de lunch, meneer de detective van de antitrust-bedrijvencommissie, bekokstoven ze hun plannetjes.'

Bell knikte bemoedigend om Hopewell te laten doorpraten nu hij hem op de kast had gekregen. Tot dusver was zijn onderzoek een studie geweest naar hoe de reusachtige onderneming tot de verbeelding had gesproken en de fantasie had geprikkeld. Sinds mensenheugenis had Standard Oil aan de top gestaan. Het leek logisch dat de trust mystieke krachten zou bezitten.

'Was u verrast?'

'Niet toen ik erover nadacht. De Standard ziet waar waarde in zit. Olie, land, machines, mannen. Ze betalen voor het beste. Bill Matters was de beste.'

'Ik bedoelde, was u verrast toen Bill Matters hun kant koos?'

Spike Hopewell sloeg zijn ogen op om Bell recht in het gezicht te kijken. Vervolgens verraste hij de detective door zacht te spreken, met emotie. 'Je somde de namen op van een paar van mijn compagnons. Maar Bill en ik waren anders. We begonnen samen. We vochten schouder aan schouder tegen mannen, en we versloegen hen. Kleerkasten waarbij een grizzlybeer een lieverdje leek. We versloegen hen. We waren zo hetzelfde dat we van tevoren al wisten wat de ander dacht. Dus als je vraagt of ik verrast was toen Bill naar de Standard ging, is mijn antwoord ja, tot ik erover na ging denken. Zie je, Bill was nooit meer dezelfde na het verlies van zijn zoon.'

'Ik begrijp het niet,' zei Bell. 'Welke zoon? Ik hoor dat hij alleen dochters heeft.'

'Het onnozele kereltje liep weg. Bill heeft nooit meer iets van hem gehoord.'

‘Waarom zegt u “onnozel kereltje”? Een ongelukkig kind?’

‘Nee, nee, nee. Smiley, een vrolijk ventje, heb ik nooit als ongelukkig beschouwd. Maar plotseling – *poef* – was hij ervandoor. Daar is Bill nooit overheen gekomen.’

‘Wanneer is hij weggelopen?’

‘Dat moet een jaar of zeven, acht geleden zijn.’

‘Voordat Bill naar de Standard overstapte?’

‘Lang voor die tijd. Terugkijkend besef ik dat het weglopen van de jongen hem brak. Hij was veranderd. Harder geworden. Hard als staal – niet dat een van ons een koorknaapje was. Koorknappen gaan niet lang mee in de oliehandel. Maar ergens zijn er bij Bill in morele zin wat draadjes losgeraakt en...’

Hopewell stopte abrupt. Hij staaarde langs Bell naar de benzineopslagtank. Zijn kaken bewogen. Hij leek, zo dacht Bell, iets te heroverwegen.

‘Maar als je de oliehandel wilt begrijpen, meneer de detective, kun je beter begrijpen dat Bill Matters niet de eerste was die zwichtte voor Standard Oil. De helft van de mannen in hun kantoor in New York werd eerst door Rockefeller kapotgemaakt voordat hij ze inhuurde. John D. Rockefeller, hij is de duivel die je achterna zou moeten zitten.’

‘Wat zou u ervan zeggen als een van die nieuwe mannen als Bill Matters mij vermoedelijk naar hem toe kan leiden?’

‘Ik zou je zeggen dat niemand bij zijn volle verstand in de hand zou bijten die hem voedt zoals hij Bill voedt.’

‘Zou u zijn overgelopen als de Standard het had gevraagd?’

De olieman kwam recht overeind en keek Isaac Bell woest aan. ‘Dat hebben ze me gevraagd. Op hetzelfde moment dat ze Bill vroegen.’

‘U hebt ze dus afgewezen. Overwoog u het?’

‘Ik zei dat ze naar de hel konden lopen.’

‘Ziet u niet in dat ik u een kans bied u te helpen om ze daadwerkelijk daarheen te sturen?’ vroeg Bell.

Hij wees naar de ordelijke rijen tanks en de rook uitbrakende schoorstenen, daarna naar het woud van boortorens die boven de daken uitstaken van wat een vredig stadje moest zijn geweest. Een windvlaag blies de rook opzij. Opeens kon hij helder naar de verste houten toren kijken.

‘U bouwde uw raffinaderij om onafhankelijken te dienen. Daar ligt uw hart. Vindt u ook niet, meneer, dat u het aan hun allen verschuldigd bent om te getuigen?’

Hopewell schudde zijn hoofd.

Bell had nog een troef achter de hand. Hij zette alles in. ‘Hoeveel betaalde de Standard voor een vat ruwe olie toen u twee jaar geleden boorde?’

‘Een dollar en vijfendertig cent per vat.’

‘Hoeveel betalen ze nu? Op voorwaarde dat u zou kunnen leveren.’

‘Zeventig cent per vat.’

‘Ze verhoogden de prijs kunstmatig, bijna een verdubbeling, om u aan te moedigen om te boren. U en uw collega’s deden het verkennende werk voor Standard, op uw kosten. Dankzij uw proefboringen kennen zij de omvang van de Kansas-velden en hoe ze het moeten aanpakken in de velden in Indian Territory en Oklahoma. Ze hebben u in de luren gelegd, meneer Hopewell.’

‘Nog meer huiswerk gedaan, meneer Bell?’ zei Spike Hopewell. ‘Is dat het motto van detectivebureau Van Dorn: “Doe je huiswerk?”’

‘Het Van Dorn-motto is: “We geven nooit op! Nooit!”’

Hopewell grijnsde. ‘Dat is ook mijn motto... Goed, het is lastig om nee te zeggen tegen een man die zijn huiswerk heeft gedaan. En bijna onmogelijk tegen een man die niet van opgeven weet... Oké, geef me de vijf!’

Spike Hopewell stootte een krachtige hand in de richting van Bell. ‘Wat wil je als eerste weten?’

Bell stapte dichterbij om hem de hand te schudden. ‘Ik ben reuze nieuwsgierig naar die verrassingen die u in petto hebt.’

Hopewell greep opeens naar zijn keel en struikelde naar achteren.